

BELEIDSP PLAN 2025-2028

ensō physical
theatre

Wim Berkelmansstraat 17
5025WL Tilburg
www.ensophysicaltheatre.com
Info@ensophysicaltheatre.com
KvK nummer: 72288205

ENSŌ Physical Theatre, hierna genoemd ENSŌ, is een Tilburgs gezelschap, dat interdisciplinaire, speelse performances maakt die tot de verbeelding spreken. Met een mix van dans, theater en muziek, maakt ze associatieve, beeldende voorstellingen, dicht op de huid van het publiek. Vanuit de filosofie van de Homo Ludens, de spelende mens, maakt ENSŌ fysiek theater om haar publiek uit te dagen om de rol van toeschouwer te combineren met de rol van deelnemer.

ENSŌ is in 2018 opgericht door danser Kevin Ruijters en regisseur Karlijn Vlug. Het gezelschap is ontstaan vanuit een wens om interdisciplinaire voorstellingen te maken, met de versmelting van theater en dans als basis. In 2018 maakte ENSŌ haar eerste voorstelling *Dan liever de lucht in*, over het belang van adem. Dit was de eerste stap in het onderzoek naar connectie zoeken met het publiek, door ze ongemerkt mee te laten ademen. De voorstelling speelde o.a. in Theater de Nieuwe Vorst en op het Delft Fringe Festival. In 2019 volgde de tweede voorstelling *Out of (self) love* waarin Kevin en Karlijn als spelers in een duet de zoektocht naar contact verder door ontwikkelden. De voorstelling speelde na de première onder andere op Festival de Oversteek in Nijmegen en bij Stormkop in Antwerpen. Het publiek van het Delft Fringe Festival beloofde de voorstelling met 4,6 van de 5 sterren!

Hierna startte ENSŌ met de ontwikkeling van de voorstelling *Onderstroom*, een zoektocht naar de essentie van de mens. Door de corona periode kwam dit plan helaas niet tot de uitvoering die ENSŌ voor ogen had. In plaats daarvan was er ruimte om te reflecteren en de zakelijke kant verder te ontwikkelen. In 2021 heeft ENSŌ dit onder de vleugels van Makershuis Tilburg verder ontwikkeld. Dat leidde ertoe dat Kevin in 2022 besloot te stoppen met ENSŌ. Karlijn heeft medio 2022 de artistieke leiding op zich genomen.

Op 20 oktober 2022 ging de voorstelling *Vergeten Verbindt* in première in de Grote Kerk in Wageningen. Dit was het resultaat van het participatietraject *Zie de Mens* in samenwerking met het Odensehuis in Wageningen ter gelegenheid van hun tienjarig Jubileum. Samen met de deelnemers (bestaande uit mensen met beginnende dementie, vrijwilligers en medewerkers van het Odensehuis) maakte ENSŌ een voorstelling waarin de mens met beginnende dementie werd getoond in alles wat zij nog wel kan. Het was een ontroerende voorstelling, die het publiek in vervoering bracht.

In oktober 2022 blies Karlijn *Onderstroom* nieuw leven in. Zij nam de filosofie van de Homo Ludens, de spelende mens, als basis voor een interactieve performance. Hiervoor heeft zij een volledig nieuw team onder haar hoede genomen, waar in 2023 Jasmijn Kleij bijkwam om de zakelijke leiding van ENSŌ op zich te nemen. Op 8 september 2023 ging *Onderstroom* in première tijdens het Amsterdam Fringe Festival. Daarna speelde de voorstelling onder andere in de kapel van Mariëngaarde in Tilburg. ENSŌ heeft haar plek sinds de corona periode terug moeten vinden in het werkveld. Daarnaast zijn er in die tijd twee bestuursleden gewisseld. Eind 2023 heeft Karlijn met behulp van een kennisvouchertraject met coach Meike van Zandvoort de kern van ENSŌ onder de loep genomen. Met het nieuwe team onder leiding van Karlijn en Jasmijn gaat ENSŌ een nieuwe weg in, met een opgefriste visie die in dit beleidsplan naar voren komt.

INHOUD

- Visie
- Missie
- Doelstellingen
- Artistieke signatuur
- Activiteiten
  - Voorstellingen
  - Participatieproject
  - Commerciële activiteiten
- Publiek
- Zakelijke organisatie
- Planning
- Toelichting op begroting
- Begroting

Visie: De Homo Ludens

We leven in onzekere tijden. Een wereld die in de brand staat, toekomstperspectieven die bepaald niet rooskleurig zijn en een enorme politieke verdeeldheid. Doemscenario's lijken steeds meer realiteit te worden. Mensen raken geïsoleerd, wantrouwig en onzeker.

Deze aspecten van het leven zijn niet nieuw. Al sinds menscheugenis is de wereld niet alleen maar een plek waar je zingend en lachend op een eenhoorn over een regenboog huppelt. Het donker, zoals oorlogen, armoede, klimaatproblematiek, ziekte en de dood (en op hele kleine schaal met je blote voet op een stuk lego staan), dat alles hoort bij het leven. Maar zelfs in het donkerste donker is er licht te vinden. Zoals Leonard Cohen zingt:

'There is a crack in everything, that is how the light gets in.'

Met ENSŌ zoeken we naar dat licht. Niet door het duister te negeren of te vergeten. We bewegen met het publiek door het duister heen op zoek naar licht en luchtigheid.

Als jonge twintiger, had ik (Karlijn) een gediagnosticeerde depressie en liet ik donkere en zwaarmoedige gedachten mijn leven overnemen. Ook al zat ik in therapie, was ik aangenomen op de Academie voor Theater, toch voelde het leven zwaar, doelloos en ging alles stroperig. In die periode heb ik geleerd dat het donker er mag zijn. Het is belangrijk om je niet te verzetten, om het donker niet weg te duwen, maar het te zien voor wat het is. Het is de kunst om met die donkerte letterlijk in beweging te blijven. Hoe moeilijk het ook is, bewegen helpt. Tijdens de bewegingslessen van Elsa van der Heijden kwam die ervaring tot leven. In haar lessen voelde ik me vrij en voelde ik energie door me heen stromen. Met mijn verbeelding zette ik mijn donkere gedachten om naar kleurrijke beelden en schaduwen waar ik al dansend en spelend me toe kon verhouden.

Het belang van samen spelen, zowel op de vloer in de toneellessen als de speelse insteek waarmee ik in stages aan de slag ging met verschillende doelgroepen, zorgde ervoor dat ik met ups en downs me door de opleiding heen sloeg. Ik stond persoonlijk steviger in mijn schoenen en durfde met een speelse blik naar het leven te kijken. In die jaren op de Academie vond ik mijn liefde voor fysiek theater en richtte naderhand ENSŌ op. In onze derde voorstelling *Onderstroom* (2023) gingen we op zoek naar de essentie van de mens, om te zien wat ons mensen met elkaar verbindt. En daar is voor mij een heel helder antwoord op gekomen: de filosofie van de **Homo Ludens**, de spelende mens.

Spelen klinkt misschien vrijblijvend of zelfs wat kinderlijk, maar niets is minder waar. *Homo Ludens* (1938) van Johan Huizinga en *We moeten spelen* (2019) van Rob Martens (die Huizinga's theorie doorontwikkelde) lichten het belang van spel toe.

In zijn werk stelt Huizinga dat spel een fundamenteel aspect is van de menselijke cultuur en maatschappij. Huizinga argumenteert dat spel een autonome en creatieve activiteit is die niet alleen voor plezier, maar ook voor socialisatie, ontwikkeling van vaardigheden en het creëren van culturele waarden zorgt. De term "Homo Ludens" is afgeleid van het Latijnse woord voor spelen, en suggereert dat de menselijke soort gedefinieerd wordt door haar vermogen om te spelen.

Huizinga stelt dat spel een onmisbaar onderdeel is van de menselijke ervaring en dat het voorkomt in bijna alle culturen en in verschillende tijdsperiodes. Spel geeft ons de mogelijkheid om op een ongedwongen manier te ontwikkelen, te verbreederen, grenzen te verkennen en ons te verplaatsen in de ander.

Een aantal jaar terug heb ik werk gezien van Francis Alÿs, een Belgische kunstenaar die woon- en werkzaam is in Mexico. *The Nature of the game*, een grote video installatie, was te zien op de Biënnale in Venetië in 2022 in het paviljoen van België. Bij binnenkomst hingen er allerlei kleine schilderijen waarop spelende kinderen te zien waren met op de achtergrond de meest grote verschikkingen die je kunt verzinnen. In de grote expositieruimte waren enorme video's te zien van kinderen uit allerlei verschillende landen die op hun eigen manier speelden. Het werk straalde enorm veel plezier uit en raakte me diep.

Ieder kind snapt wat spelen inhoudt en vindt manieren om tot spel te komen, hoe gruwelijk de leefomstandigheden ook zijn. Als volwassene lijken we die speelsheid, ons innerlijke kind, te verliezen. Alle verantwoordelijkheden en narigheid van de wereld drukken op onze volwassen schouders. ENSŌ gelooft dat de wereld wat minder zwaar aan kan voelen als we blijven spelen. Zoals Merlijn Twaalfhoven in zijn boek *Het is aan ons* beschrijft: **[... door te spelen, door te fantaseren en te verzinnen, te overdrijven of juist te verdraaien, proef je aan het mogelijke...]** ENSŌ gelooft in een wereld waarin we de kracht van het spelen via kunst door kunnen laten vloeien in het dagelijks leven.

Missie

Fysiek theater is voor ons de manier om het mogelijke tastbaar te maken. Met fysiek theater maken we een combinatie tussen theater en dans. Uit de dans halen we de kracht van abstractie en associatie; het lichaam dat meer kan vertellen dan wat in woorden uit te drukken valt. Vanuit theater gebruiken we de kwaliteit van het verhalen vertellen, iets wat we al sinds mensenheugenis doen. Wij maken daar fysieke ervaringen van waar woorden niet voor nodig zijn. Een sprankeling die de zintuigen prikkelt en de poorten van de verbeelding opent.

ENSŌ maakt met haar performances een combinatie tussen het artistieke en sociale domein. ENSŌ focust de komende jaren op het verstevigen van haar artistieke signatuur door voort te bouwen op de basis die met het nieuwe team is gelegd. In thematiek borduren we voort op de filosofie van de spelende mens en in vorm zoeken we de overlap met technologie op, om de verbeelding visueel nog meer te prikkelen.

Theater hoeft niet beperkt te blijven tot een zwarte doos, maar kan meer toegankelijk worden gemaakt door de drempel van naar het theater gaan weg te nemen. ENSŌ speelt haar performances naast vlakke vloer theaters dan ook in openbare ruimtes als wijkcentra, bibliotheken en kerken. Net als in het werk van Alÿs wil ENSŌ laten zien dat speelsheid ook te ervaren valt op andere plekken dan in het theater, op plekken waar dat wellicht niet vanzelfsprekend is. Zo worden de performances van ENSŌ artistieke interventies in het sociale domein.

Daarnaast combineert ENSŌ in haar participatieproject het sociale en artistieke door met en voor specifieke doelgroepen, namelijk buurtbewoners uit wijken in Tilburg aan de slag te gaan. In basis maakt ENSŌ theater voor een breed en divers volwassen publiek, maar we focussen ons op doelgroepen waar de behoefte aan speelsheid groter is.

ENSŌ zet in alles wat ze doet speelsheid in om performances, unieke theaterervaringen te maken waarin je als publiek wordt uitgedaagd om actief mee te spelen. In de regels van spel, die worden behandeld door Rob Martens, is er sprake van specifieke rollen die we aannemen. In theater spreken we van publiek en performer. ENSŌ wil die rollen in elkaar laten overvloeien en soms wisselen zodat de kracht van spelen nog meer kan worden ervaren. Als publiek ben je niet enkel toeschouwer, maar ben je een belangrijk onderdeel van het geheel. Je wordt geprikkeld om actief deel te nemen. Publiek zit bijvoorbeeld niet, maar beweegt zich over het podium. Dat houdt in dat er ook naar jou wordt gekeken, niet enkel naar de performers. ENSŌ wil met het creëren van deze beweging van publiek naar deelnemer, een ervaring bewerkstelligen die beklijft. Als je immers zelf in beweging komt, kun je de kracht van spel beter ervaren. Het is dan ook de missie van ENSŌ om met haar performances en participatieproject de deelnemers in beweging te zetten en de kracht van de Homo Ludens te ervaren.

DOELSTELLINGEN

Om de missie te verwezenlijken heeft ENSÖ de volgende doelstellingen geformuleerd voor de komende beleidsperiode 2025-2028. De doelstellingen worden verder toegelicht in de komende hoofdstukken.

1. Speelruimte creëren

Door middel van het maken van meerdere fysieke theatervoorstellingen en participatieprojecten ontwikkelt en verdiept ENSÖ haar artistieke signatuur. ENSÖ creëert op die manier speelruimte voor zichzelf. De focus ligt hierin op het versterken van het vakmanschap, door middel van onderzoek naar interactie en actieve betrokkenheid van het publiek in combinatie met het integreren van innovatieve technieken in haar performances.

2. Publieksuitbreiding/ Uitbreiden van deelnemers

ENSÖ streeft naar het vergroten van haar publieksbereik door samenwerkingen aan te gaan met kunstinstituten, festivals en andere platforms om de speeltuin uit te breiden. Hieronder valt ook het uitbreiden van de participatieprogramma's, die de focus leggen op diversiteit en inclusie.

3. Verduurzamen zakelijke organisatie

Om de bovenstaande doelen te verwezenlijken is het nodig om de zakelijke organisatie meer toekomstbestendig te maken. Hierin ligt de focus op financiële stabiliteit, door te werken aan een gezonde financieringsmix en het samenwerken met partners.

ARTISTIEKE SIGNATUUR

FYSIEK THEATER

INTERDISCIPLINAIR

INTERACTIEF

TECHNOLOGIE

Zoals in de visie en missie wordt beschreven maakt ENSŌ interdisciplinaire performances die vertrekken vanuit fysiek theater. Centraal in onze benadering staat de interactie met het publiek en het gebruik van geavanceerde technologie in combinatie met interdisciplinair werken.

ENSŌ gelooft in de kracht van interdisciplinair werken, waarbij verschillende kunstvormen samenkomen om een rijke en veelzijdige artistieke taal te creëren. Dans, theater, muziek en visuele kunst worden harmonieus geïntegreerd, waardoor een multidimensionale expressie ontstaat die de diversiteit van menselijke emoties en ervaringen weerspiegelt.

Elke voorstelling begint met een filosofisch onderzoek, waarbij we streven naar het formuleren van intrigerende vragen die de kern vormen van het artistieke proces. Deze vragen dienen als drijvende kracht achter de creatie, waarbij we de complexiteit van het menselijk bestaan en de betekenis daarvan onderzoeken.

In *Onderstroom* (2023), de derde voorstelling van ENSŌ en de eerste voorstelling volledig onder regie van Karlijn en het nieuwe team, is het publiek een onmisbaar onderdeel van de voorstelling. De voorstelling verkent de kracht en essentie van de filosofie van de Homo Ludens, de spelende mens, wat uiteindelijk de basis wordt voor alle voorstellingen die nog gaan komen.

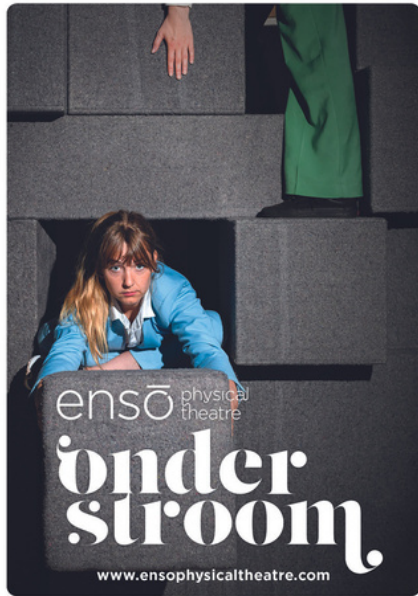
In *Onderstroom* nodigen de performers het publiek met een fysieke bewegingstaal uit om met houten blokken diverse scènes te bouwen. De manier van benaderen is open en vriendelijk. Niemand is verplicht om mee te doen, maar wordt wel geprikkeld om actief te participeren. Het publiek beweegt uiteindelijk over de speelvloer en heeft invloed op wat er op het podium gebeurt, wat ervoor zorgt dat elke uitvoering van *Onderstroom* uniek is. In de voorstelling wordt daarnaast gebruik gemaakt van vier piepschuimblokken die middels arduino technologie de muziek beïnvloeden, een toevoeging die het interactieve aspect van de voorstelling verrijkt. Deze technologie vangt door middel van het plaatsen van een chip in de blokken, beweging van dat blok op. Het programmeren van deze chips zorgt ervoor dat beweging wordt omgezet naar geluid, die elementen in de soundscape van de voorstelling veranderen. Dit speelt het unieke karakter van elke voorstelling in de hand.

Deze interactieve en technologische benadering van ENSŌ wordt de komende jaren verder uitgewerkt. Technologie geeft ons de mogelijkheid om onze fantasie op een ander niveau vorm te geven en speelt mee in het verrijken van de verbeelding bij het publiek. Licht, geluid, visuele effecten en interactieve digitale elementen worden geïntegreerd om een gelaagde en meeslepende ervaring te creëren. In de activiteiten van de komende jaren wordt de speelstijl van *Onderstroom* voortgezet en worden er in elke activiteit nieuwe elementen onderzocht en uitgewerkt. Het onderzoek ligt de komende jaren in het ontdekken van het verweven van interdisciplinair werken, technologie en interactie, om zo de artistieke signatuur verder aan te scherpen en onze missie te onderstrepen.

ACTIVITEITEN

Voorstellingen

ONDERSTROOM (2025-2026)

ENSŌ gaat in de komende jaren verder met het spelen van de voorstelling *Onderstroom*, zoals hierboven beschreven. De trailer van de voorstelling is [hier](#) te zien.

Onderstroom is een voorstelling van ongeveer 60 minuten, waarin de performers het publiek op een vriendelijke manier uitnodigen om mee te spelen en de voorstelling vorm te geven. De voorstelling heeft als doel om de Homo Ludens aan te wakkeren in het publiek en de creativiteit in hen te stimuleren. Door middel van de voorstelling wil ENSŌ het publiek zonder woorden met elkaar laten samenwerken en verbinding veroorzaken op een luchtige manier.

Onderstroom heeft in de afgelopen jaren 10 speelbeurten gehad. Dit wordt voortgezet in 2025. *Onderstroom* wordt verder aangeboden aan festivals en theaters in de jaren die volgen. Zo speelt de voorstelling in maart 2025 in Theater CC Amstel. Een moment om nieuw publiek in Amsterdam te bereiken en om nieuwe doelgroepen aan te boren. Voor deze voorstelling worden programmeurs uitgenodigd die nog niet in de gelegenheid waren om de voorstelling te bekijken. Zo wil ENSŌ haar professionele netwerk uitbreiden. In samenwerking met CC Amstel worden partners in de wijken van Amsterdam Zuid gezocht om zo een nieuw publiek te bereiken en een gemengd publiek in contact te brengen met elkaar via de voorstelling. *Onderstroom* is een speelse ervaring die de barrières om samen te spelen wegneemt. Zo wil ENSŌ *Onderstroom* meer laten zijn dan een momentopname en een ingang bieden tot verbinding in de wijk.

Vanuit deze overtuiging is ENSŌ ook een samenwerking met Contour de Twern aangegaan. In de wijken Korvel en Zorgvlied (vooral het west-zuidelijke deel van het winkelcentrum) wonen veel mensen die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met kunst. ENSŌ wilde ook hen de kracht van de Homo Ludens laten ervaren. Buurtbewoners uit de wijken werden uitgenodigd voor de voorstelling in november 2023 in Mariëngaarde. Voor hen werden vrijkaartjes klaargelegd, zodat geld geen rol zou spelen om in aanraking te komen met kunst. De reacties waren zeer positief. Daarop heeft ENSŌ besloten om de connectie met Contour de Twern verder uit te diepen. Vanaf 2024 zoeken zij samen naar plekken in Tilburg waar de voorstelling gratis toegankelijk voor buurtbewoners kan spelen, denk hierbij aan wijkcentra of kerken waarin kan worden opgetreden. Om meer buurtbewoners te kunnen bereiken wordt er ook samengewerkt met andere partners in de wijk, die nauw contact hebben met de buurtbewoners. Door deze samenwerking beoogt ENSŌ meer mensen direct te bereiken. ENSŌ wil op deze manier mensen op een laagdrempelige manier in contact brengen met kunst en creativiteit stimuleren bij een doelgroep die in eerste instantie niet vaak naar een theater gaat.

De samenwerking zal zich in eerste instantie richten op wijken in Tilburg en zal later worden uitgebreid naar andere steden waarin Contour de Twern actief is, zoals Waalwijk en Dongen.

ENSŌ wil met *Onderstroom* in deze samenwerkingen bijdragen aan sociale cohesie, samenwerking in de wijk en stimulering van creativiteit.

ENSŌ legt in 2024 ook een connectie met stichting de Vrolijkheid op het AZC in Oisterwijk om de voorstelling *Onderstroom* daar te spelen, om onderlinge verbinding tussen de verschillende culturen op het AZC te stimuleren. Hiervoor zijn de eerste gesprekken met Joris van Laak, programma coördinator voor de Vrolijkheid in Oisterwijk gevoerd. Als dit in 2024 positieve resultaten oplevert, beoogt ENSŌ om *Onderstroom* in 2025 op andere AZC's in Nederland te spelen.

De doelstelling is om *Onderstroom* in de periode 2025-2026 minimaal vijf keer te spelen op festivals en vlakke vloertheaters. Hierbij beogen we een publiek van gemiddeld 50 bezoekers per voorstelling. Dit lijkt geen hoog aantal te zijn, maar om de intimiteit en speelsheid van de voorstelling te waarborgen blijft het bezoekersaantal relatief laag.

De doelstelling is daarnaast om *Onderstroom* in de periode 2025-2026 minimaal vijf keer op andere plekken te spelen, waarvan drie keer in de wijk, en twee keer op een AZC. Hier beogen we een publiek van gemiddeld 50 bezoekers per voorstelling.

LUCID 2025-2027

In september 2024 start ENSŌ met het vooronderzoek van de voorstelling met als werktitel *Lucid*. Deze voorstelling gaat in op het filosofische aspect van dromen en werkt toe naar een interactieve ervaring, waarin performers het publiek gidsen door een voorstelling die voelt als een lucide droom.

Een reis door een *Alice in Wonderland* achtige wereld, waar het publiek ruimte krijgt om invloed uit te oefenen, zoals in het werk van TeamLab's Multi *Jumping Universe* in Tokyo of *Vanishing Places* van Studio Tish (zie foto hiernaast).

Het doel van deze interactieve ervaring is ruimte geven aan het publiek om een collectief onderbewustzijn vorm te geven. In dromen komt het onderbewustzijn naar voren, zoals Sigmund Freud in zijn werk onderzocht. Hij stelde dat dromen een vorm van zelfexpressie zijn, waarbij onverwerkte emoties en verlangens naar de oppervlakte komen. De symbolische taal van dromen bood volgens Freud inzicht in verborgen conflicten en verlangens die het dagelijkse bewustzijn beïnvloeden. Daarnaast gaan we in het vooronderzoek in op het werk van andere filosofen.

Carl Jung benaderde dromen vanuit het perspectief van archetypen en het collectieve onbewuste. Hij geloofde dat dromen universele symbolen bevatten die gemeenschappelijk zijn voor de menselijke ervaring. Zo leggen we de nadruk op gemeenschappelijke elementen van dromen en de culturele dimensies ervan.

Michel Foucault onderzocht de relatie tussen dromen en de machtsstructuren in de samenleving. Zijn concepten kunnen worden toegepast om de manier waarop dromen individuen beïnvloeden en worden beïnvloed door sociale normen en verwachtingen te begrijpen. Hiermee belichten we de filosofische en maatschappelijke implicaties van dromen. Vanuit de oosterse filosofie wordt er onder andere gekeken naar boeddhistische zenmeesters zoals Eihei Dogen. Zij benadrukken het belang van mindfulness in alle aspecten van het leven, inclusief dromen. Ze moedigen aan om aandachtig te zijn voor de droomervaring, en zien het als een mogelijkheid om inzicht te krijgen in de aard van het zelf en de illusoire aard van de werkelijkheid.

In 2024 en 2025 doet ENSÖ verschillende residenties om de voorstelling vorm te geven, zoals bij het Performance Technology Lab en de Verkadefabriek Den Bosch. Deze plekken bieden ruimte om de voorstelling technisch te ontwikkelen.

Het doel van deze residenties is niet alleen het vormgeven van de voorstelling en het verdiepen van de inhoud, maar ook het contact leggen met nieuwe doelgroepen die uitgenodigd worden om de resultaten van deze residenties te bekijken. Ook wil ENSÖ op deze manier zich meer zichtbaar maken in het werkveld en via residenties potentiële samenwerkingspartners ontmoeten.

Door samen te werken met kunstenaars uit de disciplines dans, theater, muziek, visuele kunst en techniek maakt ENSÖ een multidisciplinair geheel. Karlijn regisseert met haar theaterachtergrond en werkt met vier performers, met een achtergrond in theater, dans of mime. De performers uit *Lucid* begeleiden het publiek op een reis die aanvoelt als een lucide droom, een droom die je deels kunt besturen en waarin je bewust bent dat je droomt. De droomwereld wordt weergegeven door middel van projecties, bewegingsfrases, scenografie en muziek. Door middel van het gebruik van arduino technologie, wat ook in *Onderstroom* is gebruikt, gaat ENSÖ verder zoeken naar hoe het publiek elementen uit de voorstelling kan besturen, zowel visueel als auditief. Dat kan inhouden dat het publiek via camera's wordt geregistreerd en dat hun positionering in de ruimte invloed heeft op de voorstelling. Of zoals in *Onderstroom* dat er een aantal decorstukken zijn die beweging registreren en zo visuals en muziek kunnen aansturen.

Voor de voorstelling zal het team worden uitgebreid met een visuele kunstenaar die animaties zal maken.

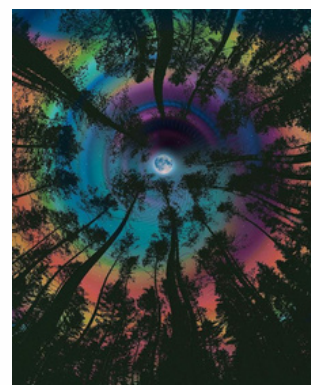
De voorstelling, die rond de 60 minuten zal duren, gaat in première in september 2025 en zal daarna verder gaan op tournee in theaters, festivals en andere speelplekken. De voorstelling wordt in 2026 bewerkt naar een kleine productie die in een korte variant op festivals kan spelen. Zo wil ENSÖ een variant maken die een halfuur duurt en minder performers bevat, zodat de uitvoeringskosten lager kunnen worden gehouden en de voorstelling op meerdere plekken weggezet kan worden.

Voor *Lucid* gaat ENSÖ op zoek naar verschillende partners om mee samen te werken, die met hun kennis en kunde kunnen adviseren en bijdragen aan de artistieke ontwikkeling, zoals de eerder genoemde residentieplekken en het gezelschap Beeldjutters uit Tilburg. Zij beschikken over technische en artistieke kennis en apparatuur om te ondersteunen bij het tot stand komen van *Lucid*.

De doelstelling is om *Lucid* in de periode 2025-2027 20 keer te spelen, waarvan 5 keer op een festival. Hierbij beogen we een publiek van gemiddeld 100 bezoekers per voorstelling. Ook bij deze voorstelling is het de bedoeling om op andersoortige locaties te spelen dan enkel vlakke vloertheaters. Net als bij *Onderstroom* beoogt ENSÖ met deze voorstelling het publiek meer op te zoeken en de voorstelling als sociale interventie in te zetten. De voorstelling zal geschikt zijn voor ruimtes met witte of lichte muren, waarop makkelijk kan worden geprojecteerd. Dat kunnen kerken, bedrijfspanden of buurthuizen zijn.

NATURE/NURTURE 2027-2028

In *Nature/Nurture* (werktitel) nodigt ENSÖ het publiek uit voor een unieke, interactieve en interdisciplinaire ervaring die draait om de diepe connectie tussen mens en natuur. De voorgaande voorstellingen namen de menselijke ervaring als uitgangspunt en richten zich op de speelse verbinding tussen mensen onderling, waarin *Lucid* aspecten uit de natuur integreert in de droomervaring.

Nature/Nurture benadrukt de mens als onderdeel van een groter geheel, waarbij de filosofische ideeën van zowel westerse als oosterse denkers over de verbinding tussen mens en natuur centraal staan. De voorstelling vindt plaats in een natuurlijke omgeving, waarbij het publiek wordt begeleid door performers die een fysieke bewegingstaal gebruiken om de diepe verbondenheid tussen mens en natuur te verkennen. De voorstelling speelt zich 's avonds af, om zo licht in de donkere omgeving te brengen en om te kunnen spelen met het gevoel wat de omgeving afgeeft in het donker. De speelstijl is een voortzetting op de voorgaande voorstellingen, waarin op een speelse en luchtige manier het publiek wordt geprikkeld om te participeren.

Uit de Westerse filosofie worden de ideeën van Martin Heidegger als inspiratiebron gebruikt. Heidegger staat bekend om zijn diepgaande reflecties over het menselijk bestaan in relatie tot de wereld. Zijn ideeën over "Dasein" (existentie) en het onlosmakelijke verband tussen mens en wereld vormen een basis voor het filosofische vraagstuk in de voorstelling. Daarnaast wordt er gekeken naar het werk van John Muir. Hij is geen traditionele filosoof, maar een invloedrijke natuurbeschermer en schrijver. Zijn werk, met nadruk op de spirituele en emotionele band tussen mens en natuur, dient als inspiratie voor de emotionele tonen in de voorstelling. In de oosterse filosofie wordt wederom gekeken naar de Zen filosofie, als ook de Taoïstische filosofie, met name zoals beschreven in de Tao Te Ching door Laozi. Deze benadrukt het idee van harmonie en verbondenheid met de natuurlijke loop der dingen. Het begrip van de "Tao" (de Weg) wordt gebruikt om de organische relatie tussen mens en natuur te verkennen. Daarnaast worden de ideeën van Ralph Waldo Emerson verkent. Hoewel een Amerikaanse filosoof, werd Emerson sterk beïnvloed door oosterse filosofieën. Zijn transcendentalistische ideeën over de eenheid van de ziel met de natuur kunnen een brug slaan tussen westerse en oosterse perspectieven.

In lijn met de filosofie van de homo ludens, wordt het publiek wederom niet alleen toeschouwer, maar actieve deelnemer. Draagbare technologieën, zoals speciale armbanden of hoofdtelefoons, worden gebruikt om de hartslag en bewegingen van het publiek te meten. Deze gegevens worden geïntegreerd in de voorstelling, waardoor een unieke, persoonlijke interactie ontstaat tussen deelnemers en performers. Performers gebruiken een expressieve fysieke bewegingstaal, geïnspireerd door zowel westerse moderne dans als oosterse bewegingsvormen zoals Tai Chi. De voorstelling biedt op een speelse manier een ingang om na te denken over hoe wij onszelf verhouden tot onze omgeving en activeert om als mens meer verantwoordelijkheid te nemen voor de zorg voor de natuur om ons heen.

Deze voorstelling raakt aan de klimaatproblematiek die de komende jaren groter zal worden. ENSŌ wil met dit project bijdragen aan inzichtelijkheid in deze problematiek. De voorstelling is met haar locatie aspect niet geschikt voor reguliere theaters, maar kan wel worden opgenomen in de programmering als theaters durven te kiezen voor het programmeren van locatietheater. De voorstelling zal in twee varianten worden gemaakt, zodat ook hiervan weer een kleine, kortere versie kan worden aangeboden aan diverse festivals.

Voor *Nature/Nurture* zoekt ENSŌ een samenwerking op met Beeldjutters, om hun expertise te gebruiken voor het projecteren van animaties in de buitenlucht. Met deze voorstelling wordt er ook gezocht naar nieuwe partners in een ander werkveld dan kunst. Zo denkt ENSŌ aan een samenwerking met Natuurmonumenten om de voorstelling op een bijzondere locatie te laten spelen. ENSŌ wil daarnaast de voorstelling als educatiemiddel inzetten tijdens festivals en bijeenkomsten over klimaat. De voorstelling gaat in première in september 2027 en zal daarna op tournee gaan.

De doelstelling is om de voorstelling *Nature/Nurture* in de periode 2027-2028 20 keer te spelen. Hierbij beogen we een publiek van gemiddeld 125 bezoekers per voorstelling.

Participatieproject

Naast de voorstellingen die ENSŌ de komende jaren gaat maken, gaat ENSŌ zich in de tweede helft van de periode 2025-2028 richten op het participatieproject *Vieren verbindt*. ENSŌ wil dit project de kracht van kunst voelbaar maken in de samenleving en bijdragen aan sociale cohesie.

VIEREN VERBINDT 2027-2028

In 2027 start ENSŌ een nieuw participatieproject: *Vieren Verbindt*. ENSŌ beoogt een fysieke theaterervaring te creëren waarin het thema 'vieren' wordt verkend in samenwerking met buurtbewoners. Dit unieke project heeft als doel de culturele participatie te vergroten, verbinding te stimuleren en een inclusieve ruimte te creëren waarin diverse culturen samenkomen en gevierd worden.

Het project beoogt de culturele uitwisseling te bevorderen door middel van creatieve expressie, waarbij bewoners uit wijken in Tilburg worden aangemoedigd om hun eigen culturele identiteit te delen en te vieren. Door gebruik van fysiek theater staat een taalbarrière minder in de weg en kan er vanuit het lichaam worden gecreëerd.

Door een reeks van workshops te organiseren waar buurtbewoners gratis aan deel kunnen nemen, willen we de financiële barrière om met kunst in aanraking te komen wegnemen. Samen met de deelnemers werken we naar een voorstelling toe in de vorm van een nieuw "buurtfeest" waarin we verschillende culturele, persoonlijke verhalen en tradities samenbrengen. Op deze manier willen we een gevoel van gedeelde identiteit en trots creëren.

ENSŌ wil hiervoor aan de slag met Contour de Twern om zo het contact met buurtbewoners direct op te zoeken. In eerste instantie zal het project zich richten op de wijken Korvel en Zorgvlied in Tilburg, waar ENSŌ al eerder contact heeft gemaakt door het spelen van de voorstelling *Onderstroom* in 2023. Hierin heeft Contour de Twern ook als partner gefungeerd om contact met buurtbewoners te maken.

Karlijn neemt in dit project de artistieke leiding en werkt samen met stagiaires van de opleidingen danseducatie en docerend theatermaker. Het doel hiervan is om in de jaren na deze beleidsperiode dit project op andere locaties te herhalen. Karlijn gaat daarbij een begeleidende rol innemen en meerdere docenten en makers aan ENSŌ verbinden door middel van dit project.

De doelstelling is om 'Vieren Verbindt' in de periode 2027-2028 als pilot één keer uit te voeren. Hierbij beogen we gemiddeld 25 deelnemers en 150 bezoekers bij de eindvoorstelling.

Commerciële activiteiten

DE HOMO LUDENS OP DE WERKVLOER (2025-2028)

In 2024 zal ENSŌ starten met het aanbieden van een unieke teambuilding ervaring, met als werktitel *de Homo Ludens op de werkvloer*. De voorstelling *Onderstroom* wordt in deze ervaring gespeeld voor bedrijven. Het team wordt ondergedompeld in een theatrale wereld waar ze samen op zoek gaan naar hun essentie als team. De acteurs dagen het team uit om uit hun comfortzone te treden en de verbinding met elkaar op te zoeken door samen te spelen. Taal speelt hierbij geen rol; de acteurs spreken niet maar maken via lichaamstaal duidelijk wat er van het team wordt verwacht. Het licht, geluid en de interactie met het decor (houten blokken) dragen bij aan een unieke ervaring die de interacties tussen het team duidelijk blootlegt en die ervoor zorgt dat de teamleden zich meer verbonden met elkaar voelen en inzicht krijgen in hun eigen gedrag.

Na de voorstelling begeleidt Karlijn het team in een gesprek om te reflecteren op hun eigen en elkaars gedrag tijdens de voorstelling. Hierin worden deelnemers geprikkeld om elkaar beter te leren kennen. Daarna wordt er een opdracht gegeven waarin twee leden van het team de rest instrueren in de stijl van de voorstelling, om zo de opgedane reflectie in de praktijk te brengen.

Deze teambuilding ervaring is een manier om meer speelsheid in het bedrijfsleven te integreren en meer verbinding te stimuleren in een team.

Gedurende 2024 zal er aandacht uitgaan naar het ontwikkelen van de juiste begeleiding voor teams, het opstellen van een gezond financieel plan en het werven van partijen die graag een pilot van het concept willen uitproberen.

De eerste gesprekken zijn gevoerd met Frans van Rheenen, een ondernemer die ongewone teambuildingactiviteiten aanbiedt. Deze samenwerking zal in 2024 verder verdiept worden. Ook zijn er uit het publiek van *Onderstroom* een aantal personen geweest die interesse hebben getoond om de voorstelling als teambuilding in te zetten voor hun eigen organisatie.

ENSŌ richt zich op een stabiele financieringsmix en het bereiken van nieuwe doelgroepen door deze ervaring meerdere malen per jaar aan te bieden in de periode 2025-2028. De doelstelling is om in vier jaar tijd de teambuildingsactiviteit minimaal 10 keer te doen.

PUBLIEK

ENSŌ is na de coronajaren nog steeds een jong gezelschap, dat aan de weg timmert om haar publieksbereik te vergroten. In de eerste jaren van de vorige beleidsperiode heeft ENSŌ fors minder publiek gehad dan beoogt. ENSŌ wil de komende jaren de publieksaantallen per voorstelling vergroten en het totaal aantal bezoekers per jaar laten stijgen, passend bij de hoeveelheid voorstellingen die worden gespeeld.

Doelstellingen publieksbereik

Waar de afgelopen vier jaar een voorstelling heeft doorgespeeld en een voorstelling en een participatietraject zijn ontwikkeld, is het doel om in de periode 2025-2028 een voorstelling door te ontwikkelen, twee nieuwe voorstellingen te ontwikkelen en een participatietraject en commerciële activiteiten op te zetten. Waar voorstellingen afgelopen jaren gemiddeld 10 keer werden opgevoerd, willen we dat de komende jaren laten stijgen naar 20 uitvoeringen per productie (inclusief aangepaste versie van producties opgevoerd op festivals). Dit alles moet ervoor zorgen dat het aantal individuele bezoekers van ENSŌ-projecten stijgt van ongeveer 900 in de afgelopen vier jaar naar grofweg 5000 in de komende vier jaar. Het vergroten en verbreden van het regionale en landelijke publieksbereik doen we door aan de ene kant meer publiek uit de huidige doelgroep te betrekken, en aan de andere kant door nieuwe doelgroepen aan te boren.

Om dit beide voor elkaar te krijgen spelen we de voorstellingen op nieuwe plekken in het land. Daarbij gaat ENSŌ actief op zoek naar nieuwe partners en theaters en festivals die jonge makers programmeren. Het doel is om per voorstelling minimaal drie nieuwe steden te bereiken.

Omdat ENSŌ als missie heeft om de kracht van de spelende mens te verspreiden wil ENSŌ niet alleen binnen de huidige doelgroep meer bezoekers trekken, maar juist ook een ander publiek aanspreken, bestaande uit doelgroepen die de kracht van de Homo Ludens kunnen gebruiken. Voor de komende vier jaar zal de focus liggen bij de groepen: zoekende Millenials, avontuurlijke kunst en cultuurliefhebbers, wijkbewoners van gemengde wijken, AZC bewoners en bedrijven.

Daarnaast is het mogelijk om niet-Nederlands sprekende toeschouwers te bereiken, aangezien ENSŌ fysieke taal gebruikt in haar voorstellingen. Daarvoor zal ENSŌ in haar communicatie niet alleen Nederlands moeten gebruiken, maar ook Engels meer als voertaal inzetten.

Om deze lastige bereikbare doelgroepen aan het publiek van ENSŌ toe te voegen, is een uitgebreid marketing- en communicatieplan nodig. Hiervoor gaat ENSŌ in 2025 aan de slag met een communicatiebureau of marketingprofessional, om zo goed mogelijk aan te kunnen sluiten bij de manier van communiceren van deze doelgroepen.

Het huidige publiek en de huidige communicatiekanalen worden hieronder verder toegelicht. Daarna gaan we in op de nieuwe publieksgroepen.

Huidig publiek

ENSŌ heeft een divers publiek, variërend van jong tot oud. Door steekproefsgewijs het publiek te bevragen hebben we geleerd dat het een groep is met een actieve levensstijl, sociaal en met een brede culturele interesse. Het is een nieuwsgierige doelgroep, die zoekt naar nieuwe ervaringen om intellectueel en emotioneel geprikkeld te worden. De gemiddelde bezoeker heeft een open geest en staat positief tegenover vernieuwende theatervormen zoals fysiek theater.

Ze heeft al enige ervaring met theaterbezoek en is tevens bereid om vrienden of familie mee te nemen die minder bekend zijn met deze kunstvorm, wat duidt op een verlangen om haar sociale kring te betrekken bij haar interesses. De gemiddelde bezoeker is trouw en komt regelmatig terug voor meerdere voorstellingen.

Hoewel deze doelgroep bereid is geld uit te geven aan theater, zijn financiën een overweging. Ze geeft de voorkeur aan kwalitatieve ervaringen maar zal waarschijnlijk niet extreem hoge bedragen uitgeven. Aantrekkelijke prijspunten en speciale aanbiedingen kunnen een stimulans zijn voor herhaaldelijk theaterbezoek.

Communicatiekanalen

De afgelopen jaren heeft ENSŌ zich vooral gefocust op online zichtbaarheid via Instagram (516 volgers) en Facebook (361 volgers). In 2023 is daar LinkedIn (176 volgers) bijgekomen. Deze hoeveelheid volgers willen we de komende jaren minimaal verdubbelen. Daarnaast wordt de achterban van ENSŌ bereikt via een nieuwsbrief en verspreiden we rondom de voorstellingen fysieke flyers en posters.

De gemiddelde bezoeker wordt effectief bereikt via social media en mond-tot-mondreclame. Actieve online aanwezigheid, boeiende content en de mogelijkheid tot delen zijn cruciaal om deze groep te engageren. Daarnaast is het belangrijk om in te zetten op lokale evenementen en community-gerichte marketingactiviteiten om de band met de regio Brabant te versterken. Daarnaast is dit een doelgroep die vaak uit zichzelf naar (theater)festivals gaat, dus door aanwezigheid van ENSŌ op festivals, kan deze doelgroep ook in aanraking komen met ons.

Nieuwe doelgroepen

De zoekende Millennial

Millennials, geboren tussen 1981 en 1996, vormen een centrale doelgroep voor ENSŌ Physical Theatre. Millennials ervaren een complexe wereld en kunnen zich identificeren met de zoektocht naar licht in donkere tijden. Het streven naar betekenis in het leven en de behoefte aan escapisme maken de filosofie van de Homo Ludens aantrekkelijk. Kenmerkend voor deze groep is dat zij een sterke digitale affiniteit hebben. Ze zijn op zoek naar betekenisvolle ervaringen, gevoelig voor maatschappelijke thema's en vinden diversiteit en inclusiviteit belangrijk.

Communicatiestrategie

Millennials zijn actief op digitale platforms; daarom moet ENSŌ marketingstrategieën ontwikkelen die gericht zijn op sociale media en online engagement. Visuele content, zoals korte video's, foto's en infographics die de energie en creativiteit van ENSŌ weerspiegelen zijn hierin belangrijk. Het delen van de boodschap van speelsheid en verbinding via digitale kanalen kan de aantrekkelijkheid vergroten. Los van de interactie in performances is het belangrijk om die interactiviteit terug te laten komen in de social mediakanalen, door bijvoorbeeld polls en vragen te stellen of de mogelijkheid te geven om hun eigen ervaringen te delen.

De avontuurlijke kunst en cultuurliefhebber

De doelgroep van kunst- en cultuurliefhebbers omvat een diverse mix van mensen uit verschillende leeftijdsgroepen, van jongvolwassenen tot senioren. Ze hebben een gemeenschappelijke interesse in kunst en cultuur, en hun achtergronden kunnen variëren, maar ze delen de overtuiging dat kunst een krachtig middel is voor expressie en reflectie. Deze doelgroep zoekt naar kunstervaringen die verder gaan dan het traditionele, die diepgaand en betekenisvol zijn. Ze verlangen naar culturele verrijking en zijn geïnteresseerd in kunstvormen die grenzen verleggen. Voor hen is kunst een manier om emoties te uiten, het menselijk bestaan te verkennen en verbinding te maken met diverse perspectieven. De kunst- en cultuurliefhebbers hechten waarde aan diverse kunstuitingen, waaronder theater, dans, beeldende kunst en meer. Ze hebben interesse in experimentele vormen van artistieke expressie en waarderen de unieke benaderingen van ENSŌ. Ze zijn actieve deelnemers aan culturele evenementen en kunnen zelfs betrokken zijn bij kunstinitiatieven in hun gemeenschap. De voorstellingen van ENSŌ vragen om een actieve deelname, waardoor niet alle kunst en cultuurliefhebbers zich aangesproken zullen voelen. ENSŌ spreekt daarom vooral de avontuurlijke liefhebber aan, die op zoek is naar nieuwe ervaringen.

Communicatiestrategie

Deze doelgroep is te bereiken via diverse kanalen, waaronder culturele evenementen, kunstforums, kunsttentoonstellingen en sociale media gericht op kunstliefhebbers. Ze zijn geabonneerd op nieuwsbrieven van culturele instellingen en volgen online platforms die kunstbesprekingen, evenementen en aankondigingen delen. Om deze groep te bereiken is een grote aanwezigheid op sociale media zeer belangrijk. Ook moet hiervoor actief de verbinding gezocht worden met bestaande culturele instanties die ENSŌ kunnen aanraden aan hun achterban. Recensies op internetfora en kunstplatforms (zoals de Theaterkrant) kunnen deze groep aanzetten om een voorstelling van ENSŌ te bezoeken. Tot slot kunnen opvoeringen op (theater)festivals ook de betrokkenheid van deze groep vergroten.

De wijkbewoner

Inwoners van Tilburg vormen een diverse gemeenschap met een breed scala aan leeftijden, achtergronden en interesses. Deze doelgroep omvat zowel jongeren als ouderen, met verschillende sociaaleconomische statussen.

Inwoners van Tilburg hebben behoefte aan culturele verrijking, entertainment en sociale verbinding. Ze zoeken naar activiteiten die de lokale identiteit versterken en bijdragen aan een levendige gemeenschap.

Deze doelgroep is bereid geld uit te geven aan culturele activiteiten, maar prijsbewust. Het aanbieden van diverse prijspunten en mogelijkheden voor kortingen kan de toegankelijkheid vergroten en de participatie stimuleren. In de wijken in Tilburg waar ENSŌ actief wil zijn, is er een doelgroep die weinig tot geen geld heeft voor kunst en cultuur. Deze mensen wil ENSŌ tegemoetkomen door met behulp van lokale subsidies en samenwerkingen met partners haar voorstellingen gratis aan te bieden voor deze selecte groep.

Communicatiestrategie

Om deze groep te bereiken zal de samenwerking gezocht moeten worden met organisaties die al met hen in verbinding staan. Door samen te werken met partners als Contour de Twern wil ENSŌ deze diverse doelgroep bereiken en zich met haar projecten richten op sociale cohesie. Er wordt ook gedacht aan buurthuizen om posters op te hangen, de voedselbank of Quiet Tilburg om kaartjes beschikbaar te stellen.

Verder zal er gebruikgemaakt worden van lokale mediakanalen, zoals stads- en buurtkranten, lokale radiostations als Omroep Tilburg en NARadio en online platforms die specifiek gericht zijn op de stad, zoals Stad van Makers.

De AZC bewoner

Deze doelgroep is relevant voor de voorstelling *Onderstroom*. AZC bewoners variëren sterk in leeftijd, geslacht en culturele achtergrond. Ze zijn afkomstig uit verschillende landen en bevinden zich in een overgangsfase, op zoek naar veiligheid en stabiliteit.

Deze doelgroep heeft primair behoefte aan afleiding, verbinding en een gevoel van gemeenschap. Kunst en cultuur kunnen dienen als een belangrijk middel om de last van de vluchtelingenervaring te verlichten en een gevoel van normaliteit te herstellen.

AZC bewoners hebben diverse culturele achtergronden en waarderen kunstvormen die inclusief en toegankelijk zijn. Ze kunnen geïnteresseerd zijn in voorstellingen die elementen van hun eigen cultuur weerspiegelen of die hen helpen verbinding te maken met de lokale gemeenschap.

Financiën zijn doorgaans beperkt voor AZC bewoners. Daarom is het belangrijk dat culturele activiteiten toegankelijk zijn, bij voorkeur kosteloos of tegen een symbolische bijdrage.

Communicatiestrategie

Effectieve communicatie met deze doelgroep vereist cultureel sensitieve benaderingen.

Communicatie via lokale ondersteuningsorganisaties, tolken en directe betrokkenheid bij het AZC zijn cruciaal. Daarnaast kunnen eenvoudige, visuele communicatiemiddelen en lokale evenementen binnen het AZC zelf dienen als belangrijke kanalen.

Bedrijven

De doelgroepen voor de teambuilding ervaring *Homo Ludens op de werkvloer* zijn bedrijven en organisaties die op zoek zijn naar vernieuwende manieren om de teamdynamiek te verbeteren. Het richt zich op teams van diverse omvang, variërend van kleine teams tot grote afdelingen, in verschillende sectoren en bedrijfstakken.

Organisaties die waarde hechten aan een positieve bedrijfscultuur, open communicatie en het bevorderen van speelsheid op de werkvloer zullen zich eerder aangetrokken voelen tot deze ervaring.

Bedrijven die deze ervaring zoeken, hebben de behoefte aan het versterken van teamcohesie, het ontwikkelen van een positieve teamcultuur en het verbeteren van de communicatie en samenwerking binnen het team. Ze zoeken naar een teambuildingsactiviteit die verder gaat dan traditionele methoden en een diepgaande impact heeft op de onderliggende teamdynamiek.

Ze tonen interesse in activiteiten die creativiteit stimuleren, de teamgeest versterken en die een blijvend effect hebben op de werkcultuur.

Deze doelgroep is bereid te investeren in teambuildingactiviteiten, op voorwaarde dat het resultaat meetbaar en duurzaam is. Een duidelijke waarde propositie, waarin de unieke elementen van de ervaring worden benadrukt, kan de financiële overwegingen van bedrijven overtuigen.

Communicatiestrategie

Effectieve communicatie met deze doelgroep vereist het benaderen van HR-professionals, teamleiders en bedrijfsmanagers. Dit is mogelijk via online promotie via websites waarop teambuildingsactiviteiten worden aangeboden, zakelijke netwerken, en LinkedIn. Maar het meest cruciale communicatiekanaal is mond-tot-mondreclame binnen de zakelijke gemeenschap. Dit betekent dat we deelnemende organisaties zullen vragen de teambuildingsactiviteit aan te raden bij mensen in hun netwerk, of online recensies te schrijven.

ZAKELIJKE ORGANISATIE

In de komende jaren wil ENSŌ verder groeien in haar professionalisering, om de missie van ENSŌ waar te kunnen maken. ENSŌ wordt geleid door een team van 2 ZZP'ers, bestaande uit de artistiek en zakelijk leider. Om de groei in projecten aan te kunnen zal in 2025 de rol van artistiek leider en de rol van zakelijk leider moeten groeien naar 8 uur per week. De verwachting is dat de rol van artistiek leider nog verder zal groeien naar 12 uur per week in 2026, wanneer er één voorstelling zal draaien en een ander ontwikkeld wordt. In 2027 zal het aantal uren nog verder groeien naar 16 uur om de professionaliteit van de organisatie te waarborgen.

Daaromheen bestaat een flexibele schil van performers, dramaturgen, muzikanten, technici etc. Deze zullen op projectbasis worden ingehuurd. Hiervoor worden professionals gezocht die comfortabel zijn met werken op het grensvlak van verschillende disciplines.

Naast de huidige regisseur en artistiek leider Karlijn Vlug zal ENSŌ ook doorgroeien naar het inzetten van andere makers om die een kans te geven zich te ontwikkelen binnen ENSŌ. Zo zal het participatietraject Vieren verbindt ontwikkeld worden in samenwerking met stagiaires die bij een goede samenwerking het project in latere jaren zelfstandig kunnen draaien.

De dagelijkse leiding van ENSŌ wordt gecontroleerd door het bestuur, bestaande uit een voorzitter, een penningmeester en een secretaris. Het huidige bestuur bestaat uit Pietjan Dusee, Esther Bruls en Kasper de Bruijn. Het bestuur zal onder andere toezien op de waarborging van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit en Inclusie. Om diversiteit in het bestuur te waarborgen zal een bestuurder vier jaar plaatsnemen, met de mogelijkheid om maximaal één keer herbenoemd te worden.

Team

KARLIJN VLUG ARTISTIEK LEIDER

Karlijn Vlug is na haar studie op de Fontys Academie voor Theater in Tilburg (2012-2016) aan de slag gegaan als theatermaker en docent. Sinds haar afstudeerjaar heeft zij een fascinatie voor de verbinding tussen theater en dans, tussen spel/taal en beweging. Vanuit de wens om interdisciplinair te werken, heeft zij samen met Kevin Ruijters ENSŌ opgericht in 2018. Zij heeft haar eigen stijl de afgelopen jaren ontwikkeld door veel met amateurgezelschappen te werken. Zij is vanaf begin af aan bij ENSŌ als regisseur aan de slag gegaan en heeft vanaf augustus 2022 de volledige artistieke leiding over ENSŌ op zich genomen.

JASMIJN KLEIJ
ZAKELIJK LEIDER

Jasmijn Kleij is in 2023 begonnen met zakelijke ondersteuning. Vanuit haar achtergrond als partner in de energietransitie heeft zij kennis van plannen en processen. Daarnaast heeft zij een liefde voor toneelspelen die in haar vrije tijd naar voren komt. Jasmijn houdt zich bezig met de planmatige kant van de organisatie en het brengen van structuur in de verschillende activiteiten. De komende jaren zal haar rol uitgebreid worden naar financiële en boekhoudkundige taken en zal ze een grotere rol pakken in het ontwikkelen van een strategische visie voor de organisatie.

MEREL EIGENHUIS
DRAMATURG

Merel Eigenhuis (MA International Dramaturgy, Universiteit van Amsterdam, 2020) wordt betrokken als dramaturg in het proces van de voorstellingen van ENSÖ. Merel heeft een brede kennis van theater en dans door onder andere haar achtergrond bij het SPRING Performing Arts Festival in Utrecht en heeft zich tijdens haar studie verdiept in de werking van technologie in het theater. Merels scherpe blik en kritische vragen hebben de voorstelling *Onderstroom* verdiept. Van daaruit is de gemeenschappelijke wens ontstaan om Merel in het team op te nemen.

NIEK RUTTEN
TECHNISCHE INNOVATIES

Niek Rutten heeft in de voorstelling *Onderstroom* de technische uitwerking van de blokken op zich genomen. Niek is door zijn achtergrond in Industrial Design erg bedreven in het inzetten van techniek en licht voor het creëren van een meeslepende ervaring voor het publiek. Niek Rutten wordt in de komende projecten betrokken voor de ontwikkeling van de technische elementen en lichtplannen.

HAJO KRIJGER

MUZIEK

Hajo Krijger is een jonge muzikant die zijn eigen muziek schrijft en produceert onder de naam 'Krijger'. De elektronische muziek die hij maakt past bij de stijl die Karlijn zoekt voor de voorstellingen van ENSŌ. De samenwerking is tijdens *Onderstroom* goed bevallen, waarna is besloten om hem in komende projecten op te nemen als onderdeel van het team.

REBECCA SCHOOLMEESTERS

PERFORMER

Rebecca Schoolmeesters (Academie voor Theater, Tilburg, 2016) heeft in de beginperiode van ENSŌ geholpen om de stijl van ENSŌ te onderzoeken. Haar interesse in fysiek theater, haar expressieve spel en haar zangkwaliteit maakt haar een ideale performer voor ENSŌ. In *Onderstroom* komen haar kwaliteiten naar voren. Rebecca wordt daarnaast voor de nieuwe projecten van ENSŌ ingezet.

DYLAN HOLLY

PERFORMER

Dylan Holly (Urban Contemporary, Dansacademie Tilburg, 2018) is een moderne danser die een bijzondere eigen stijl heeft, die past bij de speelsheid van *Onderstroom*. Zijn kwaliteiten als performer en als docent worden ingezet in de voortzetting van dit project.

Financieringsmix

Om ENSŌ financieel gezond te houden, wordt er gebruikgemaakt van verschillende inkomstenbronnen.

Structurele fondsen

Door aanvragen van meerjarige ondersteuning bij de gemeente Tilburg kan er een stabiele basis gecreëerd worden om ENSŌ verder te laten ontwikkelen.

Projectsubsidies

Voor de verschillende voorstellingen en projecten zal er ook gebruik worden gemaakt van projectsubsidies. De voorstellingen sluiten met hun focus op verbinden en het creëren van ervaringen goed aan bij onder andere het Cultuurfonds, het VSB-fonds en het Gravin van Bylandt Fonds. Daarnaast biedt het Normafonds voor ENSŌ als beginnende organisatie ook kansen. De participatietrajecten sluiten goed aan bij fondsen gefocust op dialogen en verbinden van verschillende doelgroepen en het beschikbaar maken van kunst & cultuur voor moeilijk bereikbare groepen. Hierbij kan gedacht worden aan het Fonds voor Cultuurparticipatie of de subsidieregeling Diversiteit & Inclusie Tilburg. Tot slot heeft ENSŌ een sterke focus op de interactie tussen mens en technologie, waarvoor het fonds DigitAll kansen biedt. Bij enkele van deze fondsen is in de afgelopen jaren al succesvol subsidie opgehaald.

Commerciële inkomsten

Naast publieke en private fondsen lenen de werkzaamheden van ENSŌ in aangepaste vorm ook voor toepassing in het bedrijfsleven. Zo wordt de voorstelling Onderstroom ingezet als teambuildingsactiviteit voor organisaties en teams die hun werknemers op een unieke wijze aan de samenhang binnen het team willen laten werken. In 2024 zullen de voorbereidingen hiervoor worden getroffen en wordt een eerste pilot gedraaid, zodat deze activiteit in 2025 breed aangeboden kan worden aan verschillende organisaties. Hiervoor is samenwerking gezocht met de organisatie de Betrokken Burger, die verschillende bijzondere teambuilding activiteiten aan bedrijven aanbiedt.

Codes

Vanzelfsprekend zal ENSŌ de verschillende codes die opgesteld zijn voor de kunst & cultuursector in aanmerking nemen.

Code Diversiteit en Inclusie

De code Culturele Diversiteit en Inclusie wordt toegepast op de vier verschillende P's: Programma, Publiek, Personeel en Partners. ENSŌ wil met haar voorstellingen licht en luchtigheid brengen in het theater en zo theater meer toegankelijk maken voor een divers publiek, uiteenlopend van avontuurlijke kunstliefhebbers, de zoekende Millennial, wijkbewoners met verschillende multiculturele achtergronden, bewoners van AZC 's en bedrijven.

Hiervoor wordt er samenwerking gezocht met mensen die onderdeel zijn van de desbetreffende doelgroep. Binnen de organisatie zelf wordt per project gestreefd naar een diverse samenstelling van professionals betrokken bij het project.

ENSŌ is zich ervan bewust dat zij als kleine stichting niet in haar eentje kan zorgen voor een divers publiek. Daarom gaat ENSŌ met de plekken waar zij haar voorstellingen speelt in gesprek om een divers publiek te trekken. Ook in de samenwerking met partners wordt er gekeken naar partners die ENSŌ's visie op diversiteit en inclusie ondersteunen.

Fair Practice Code

ENSŌ vindt het heel belangrijk om de Fair Practice Code toe te passen. In de vorige beleidsperiode was ENSŌ afhankelijk van projectsubsidies, waardoor er niet altijd Fair Pay kon worden gewerkt, met name door de zakelijke en artistieke leiding. In de komende periode gaat ENSŌ er scherp op toezien dat iedereen, zowel de artistiek en zakelijk leider, als de ZZP'ers uit de flexibele schil conform de CAO Theater en Dans zullen worden betaald voor hun werk. Ook potentiële stagiairs zullen een schappelijke vergoeding ontvangen. Bij samenwerking met partners zal worden opgelet dat deze partners de Fair Practice Code toepassen.

Governance Code

ENSŌ is zich bewust van de Governance Code. Het dagelijks bestuur, d.w.z. de artistieke en zakelijke leiding handelen volgens de principes uit de code en worden daarop gecontroleerd door het bestuur van de stichting. ENSŌ is een kleine organisatie en heeft met die reden nog geen interne gedragscode. Lijntjes binnen het bestuur zijn kort en kunnen door alle partijen worden ingezien. Potentiële problemen komen in de kwartaalvergaderingen van het bestuur naar voren. Jaarlijks wordt er met het bestuur geëvalueerd op alle drie de codes.

Partners

Gezien de interdisciplinaire insteek van ENSŌ, zullen veel van de projecten uitgevoerd worden in samenwerking met partners. Bij de desbetreffende projectomschrijvingen zijn diverse partners genoemd. Voor het project *Onderstroom* zijn we in gesprek met Contour de Twern om dit project in meerdere wijken uit te rollen. Bij een geslaagde samenwerking wordt Contour de Twern ook partner bij het project *Vieren Verbindt*. Daarnaast wordt er de samenwerking gezocht met Stichting de Vrolijkheid. Voor *Lucid* en *Nature/Nurture* wordt er samengewerkt met Beeldjutters. Daarnaast worden er nieuwe partners gezocht die passen bij de projecten.

Voor alle partners geldt dat zij de Diversiteit en Inclusie code, de Fair Practice code, en de Governance code dienen na te leven.

TOELICHTING OP DE BEGROTING

Baten

De inkomsten bestaan voor een deel uit de subsidie van de gemeente Tilburg, een deel uit inkomsten van de kaartverkoop en een deel uit projectsubsidies. Er is besloten alleen bij de gemeente Tilburg een meerjarige subsidie aan te vragen, aangezien de organisatie nog niet de schaalgrootte heeft bereikt om ook provinciale of landelijke subsidies aan te vragen. Geen enkele van de opgegeven baten is al bevestigd.

Voor *Vieren verbindt* wordt er subsidie aangevraagd bij fondsen met een grotere sociale en participatieve focus. Het project *Homo Ludens op de werkvloer* zal geen fondsen ontvangen.

Kosten

De personeelskosten voor inhuur zijn gebaseerd op de CAO Toneel & Dans, waar gekeken is naar het (gewenst) aantal jaar ervaring van de betreffende persoon. Dit bedrag is conform de CAO omgezet in een ZZP-tarief. Doorlopende kosten zijn de kosten voor de artistiek leider en de zakelijk leider die de organisatie draaiende houden. De rest van het personeel wordt op projectbasis ingehuurd. Dit zijn onder andere de performers, een muzikant om de soundscape te maken, een technicus, een kostuumontwerper, en een dramaturg. Ook zijn er kosten met betrekking tot de techniek. Omdat één van de kenmerkende aspecten van ENSO de interactie tussen mens en techniek is, wordt er in de techniekkosten geïnvesteerd. Denk hierbij aan kosten voor een beamer en accessoires en kosten voor een animator die de projecties kan maken. Daarnaast komen er nog kosten bij voor materialen, vervoer en repetitie locatie. Een enkele voorstelling zal spelen in een zaal waar kosten voor de huur ervan gemaakt moeten worden (bijvoorbeeld in een buurthuis). Tot slot worden er kosten gemaakt voor de publiekswerving. Hieronder valt ook de opdracht aan een marketingbureau om een marketingplan voor ENSO op te stellen.

Punten uit de begroting:

1. Aantal voorstellingen en bezoekersaantallen staan in het activiteitenplan de kaartjes zullen, afhankelijk van de voorstelling tussen 12-19 euro kosten.
2. We verwachten 10 keer deze teambuilding activiteit te kunnen doen in vier jaar.
3. Deze subsidie wordt aangevraagd voor de ontwikkeling van de technologie om interactie met het publiek te bewerkstelligen.
4. Deze subsidie zal voor *Vieren Verbindt* worden aangevraagd.
5. De voorstellingen spelen over meerdere jaren dus moet er geld voor het opvolgende jaar worden gereserveerd.
6. Er zal een groei in uren nodig zijn voor de artistiek leider om de plannen uit te voeren.
7. Idem dito voor de zakelijk leider.
8. Hieronder vallen een dramaturg, een muzikant voor de composities, een kostuumontwerper, een decorbouwer, een animator en een technicus en lichtontwerper.
9. Een spelstage zal worden aangeboden voor *Vieren verbindt* en *Lucid*.
10. In de voorstellingen hebben technologie en projecties een grote rol, dus daar wordt een bijbehorend bedrag voor gereserveerd.
11. Hieronder vallen een graphic designer, een fotograaf en een videograaf om opnames van de voorstellingen te maken.
12. Een marketingplan zal door een professionele partij worden opgesteld om de promotie beter bij onze doelgroep aan te sluiten.

BEGROTING

Naam Organisatie: ENSÓ Physical Theatre

	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2028	Begroot totaal	Begroot gemiddelde 2025-2028
BATEN							
Publieksinkomsten - kaartverkoop (1)	€ 9.000	€ 19.800	€ 29.875	€ 35.625	€ 35.625	€ 94.300	€ 23.575
Totaal publieksinkomsten	€ 9.000	€ 19.800	€ 29.875	€ 35.625	€ 35.625	€ 94.300	€ 23.575
Inkomsten Homo Ludens op de werkvloer (2)	€ 7.500	€ 5.000	€ 7.500	€ 5.000	€ 5.000	€ 25.000	€ 6.250
Totaal commerciële inkomsten	€ 7.500	€ 5.000	€ 7.500	€ 5.000	€ 5.000	€ 25.000	€ 6.250
Totaal eigen inkomsten	€ 16.500	€ 24.800	€ 37.375	€ 40.625	€ 40.625	€ 119.300	€ 29.825
Subsidie gemeente Tilburg	€ 18.750	€ 18.750	€ 18.750	€ 18.750	€ 18.750	€ 75.000	€ 18.750
Totaal structurele subsidies	€ 18.750	€ 18.750	€ 18.750	€ 18.750	€ 18.750	€ 75.000	€ 18.750
Projectsubsidie - Cultuurfonds	€ 15.000	€ -	€ 15.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 32.000	€ 8.000
Projectsubsidie - Normafonds	€ -	€ -	€ 20.000	€ -	€ -	€ 20.000	€ 5.000
Projectsubsidie - Fonds21	€ 20.000	€ -	€ 19.000	€ -	€ -	€ 39.000	€ 9.750
Projectsubsidie - VSB-fonds	€ 20.000	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 20.000	€ 5.000
Projectsubsidie - DigitAll (3)	€ 16.250	€ -	€ 18.250	€ -	€ -	€ 34.500	€ 8.625
Projectsubsidie - Fonds voor cultuurparticipatie (4)	€ -	€ -	€ 3.000	€ -	€ -	€ 3.000	€ 750
Projectsubsidie - Fonds podiumkunsten	€ 19.743	€ -	€ 20.000	€ -	€ -	€ 39.743	€ 9.936
Totaal incidentele subsidies	€ 90.993	€ -	€ 95.250	€ 2.000	€ 2.000	€ 188.243	€ 47.061
Totaal subsidies	€ 109.743	€ 18.750	€ 114.000	€ 20.750	€ 20.750	€ 263.243	€ 65.811
Uit reservering projecten (5)	€ -	€ 22.692	€ -	€ 28.905	€ -	€ 51.597	€ -
TOTALE BATEN	€ 126.243	€ 66.242	€ 151.375	€ 90.280	€ 90.280	€ 434.140	€ 108.535

LASTEN												
Personeel - Artistiek leider (6)	€	13.604	€	21.044	€	21.676	€	29.750	€	86.074	€	21.519
Personeel - Zakelijk leider (7)	€	10.724	€	11.102	€	11.484	€	11.866	€	45.176	€	11.294
Personeel - Performers	€	19.233	€	10.077	€	36.523	€	19.220	€	85.053	€	21.263
Personeel - Regisseur	€	12.095	€	5.628	€	13.803	€	5.708	€	37.233	€	9.308
Personeel - Ondersteunend (8)	€	21.116	€	3.063	€	24.035	€	3.731	€	51.945	€	12.986
Personeel - Stagair (9)	€	1.216	€	662	€	809	€	286	€	2.973	€	743
Totaal personeellasten	€	77.988	€	51.576	€	108.330	€	70.561	€	308.455	€	77.114
Activiteiten - Techniek (10)	€	1.000	€	4.500	€	12.000	€	9.000	€	26.500	€	6.625
Activiteiten - Decor	€	180	€	810	€	1.260	€	1.350	€	3.600	€	900
Activiteiten - Kostuums	€		€	506	€	788	€	844	€	2.138	€	534
Totaal activiteitenlasten	€	1.180	€	5.816	€	14.048	€	11.194	€	32.238	€	8.059
Marketing - Ontwikkelen promotiemateriaal (11)	€	1.000	€	1.575	€	1.000	€	1.575	€	5.150	€	1.288
Marketing - Promotiemateriaal	€	300	€	200	€	300	€	200	€	1.000	€	250
Marketing - Marketingplan (12)	€	7.000	€		€		€		€	7.000	€	1.750
Totaal marketinglasten	€	8.300	€	1.775	€	1.300	€	1.775	€	13.150	€	3.288
Huur - Huisvesting	€	4.160	€	4.160	€	4.160	€	4.160	€	16.640	€	4.160
Huur - Speellocaties	€	1.250	€		€	1.250	€		€	2.500	€	625
Totaal huurlasten	€	5.410	€	4.160	€	5.410	€	4.160	€	19.140	€	4.785
Overig- Reiskosten (incl. decor)	€	1.150	€	2.775	€	2.625	€	2.450	€	9.000	€	2.250
Overig - Kantoorkosten	€	140	€	140	€	140	€	140	€	560	€	140
Totaal overige lasten	€	1.290	€	2.915	€	2.765	€	2.590	€	9.560	€	2.390
In reserving projecten	€	32.075	€		€	19.523	€		€	51.598		
TOTALE LASTEN	€	126.243	€	66.242	€	151.375	€	90.280	€	434.140	€	108.535
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	€	-	€	-	€	-	€	-	€	-		-
In reservering	€	32.075	€	9.382	€	28.905	€	0	€	0		0